

opusdei.org

"Dostojanstvo djeteta u digitalnom svijetu"

Govor Pape Franje sudionicima kongresa održanog u Vatikanu 6. listopada, o potrebi zaštite mladih od nekih štetnih učinaka interneta.

3.11.2017.

Vaše eminencije,

Predsjedniče Senata, gospođo ministrice,

Vaše ekšelencije, Oče Rektore,

Uvaženi veleposlanici i civilni organi,

Dragi profesori, dame i gospodo,

Zahvaljujem Rektorcu Gregorijanskog sveučilišta, ocu Nunu da Silvi Gonçalves i mladoj dami predstavnici mladih za njihove ljubazne i informativne riječi uvoda u naš susret. Zahvalan sam svima vama što ste došli jutros ovamo i izvješćujete me o rezultatima vašeg rada. Iznad svega, zahvaljujem vam što dijelite svoje brige i svoju predanost, da se zajedničkim snagama suočite, radi mladih ljudi širom svijeta, s ozbiljnim novim problemom kojeg osjećamo u našem vremenu. Problem kojega još nije proučavao i raspravljao široki spektar stručnjaka iz različitih polja i područja odgovornosti kao što ste to učinili vi ovih dana: problem učinkovite zaštite dostojanstva mladih u digitalnom svijetu.

Priznanje i obrana dostojanstva ljudske osobe je izvor i temelj svakog ispravnog društvenog i političkog poretka, i Crkva je prihvatila Univerzalnu Deklaraciju o ljudskim pravima (1948) kao "pravi smjerokaz na putu moralnog napretka čovječanstva "(usp. John Paul II, Govori u Organizaciji Ujedinjenih naroda, 1979. i 1995.). Tako je, s obzirom na to da su djeca među onima, kojima je najpotrebnija skrb i zaštita, Sveta Stolica prihvatila Deklaraciju o pravima djeteta (1959.) i drži se srodne Konvencije (1990) i njena dva opsijska protokola (2001.). Dostojanstvo i prava djece moraju biti zaštićeni pravnim sustavima kao neprocjenjiva tekovina za cijelu ljudsku obitelj (usp. Kompendij socijalnog nauka Crkve, br. 244-245).

Kad smo potpuno i čvrsto usuglasili ova načela, moramo zajedno raditi na njihovim temeljima. Moramo to

učiniti odlučno i sa istinskim zanosom, uzimajući u obzir,

s nježnom ljubavlju, svu onu djecu koja dolaze na ovaj svijet, svaki dan i na svakom mjestu. Oni trebaju naše poštovanje, ali i našu njegu i naklonost, kako bi mogli rasti i postići sve svoje bogate potencijale.

Biblija nam govori da su čovjek i žena stvoreni od Boga na svoju sliku. Može li se dati snažnija izjava o našem ljudskom dostojanstvu? Evanđelje nam govori o ljubavi kojom Isus pozdravlja djecu; uzima ih u svoje ruke i blagoslivlja ih (usp. Mk 10, 16), jer "takvih je kraljevstvo nebesko" (Mt 19,14). Isus upućuje najgrublje riječi onima koji sablažnjuju malene: " Bilo bi bolje da mu se o vrat objesi mlinski kamen pa da potone u dubinu morsku" (Mt 18,6). Slijedi, da moramo raditi na zaštiti dostojanstva mladih, nježno ali čvrsto, suprotstavljajući se, sa

svim našim moćima, današnjoj potrošnoj kulturi koja je svugdje očigledna, posebno na štetu slabih i najranjivijih, kao što su mladi.

Živimo u novom svijetu koji smo, kada smo bili mladi, teško mogli zamisliti. Definiramo ga s dvije jednostavne riječi kao "digitalni svijet", ali to je plod izvanrednih postignuća znanosti i tehnologije. U nekoliko desetljeća, promijenio se način na koji živimo i komuniciramo. Čak i sada, u nekom smislu, mijenja naš način razmišljanja i postojanja, i duboko utječe na doživljavanje naših mogućnosti i naš identitet.

Ako nas s jedne strane, ispunjava pravo čuđenje i divljenje, novim i impresivnim vidokrugom koji se otvara pred nama, s druge strane, možemo osjetiti određenu zabrinutost pa čak i strah kada razmotrimo koliko se brzo ovaj razvoj dogodio, novim i

nepredviđenim problemima koje postavlja pred nas, te negativnim posljedicama koje on podrazumijeva. Te posljedice su rijetko željene, a ipak prilično stvarne. S pravom se pitamo, jesmo li sposobni voditi procese, koje smo sami pokrenuli, hoće li možda izmaknuti izvan našeg dohvata, i činimo li dovoljno da ih zadržimo pod nadzorom.

Ovo je veliko egzistencijalno pitanje s kojim se danas suočava čovječanstvo, u svjetlu globalne krize koja je ujedno ekološka, društvena, gospodarska, politička, morala i duhovna.

Kao predstavnici raznih znanstvenih disciplina i područja digitalne komunikacije, prava i političkog života, sastali ste se upravo zato što ste shvatili težinu ovih izazova vezanih uz znanstveni i tehnički napredak. S velikim predviđanjem, usredotočili ste se na ono što je

vjerojatno najvažniji izazov za budućnost ljudske obitelji: zaštita dostojanstva mladih ljudi, njihovog zdravog razvoja, njihove radosti i njihove nade.

Znamo da maloljetnici čine trenutačno više od četvrtine od preko 3 milijarde korisnika interneta; to znači da preko 800 milijuna malodobnika plovi internetom.

Znamo da će u roku od dvije godine, samo u Indiji, preko 500 milijuna ljudi imati pristup internetu, a da će polovica njih biti maloljetni. Što nalaze na internetu? I kako ih promatraju oni koji imaju različite vrste utjecaja preko mreže?

Moramo držati oči otvorene i ne skrivati se od neugodne istine koju radije ne bismo htjeli vidjeti.

Uostalom, zasigurno smo imali dovoljno prilika shvatiti posljednjih godina da je skrivanje zbilje seksualnog zlostavljanja velika

pogreška i izvor mnogih drugih zala? Zato, suočimo se sa stvarnošću, kao što ste to vi učinili ovih dana. Na netu se susreću izvanredno zabrinjavajuće stvari, uključujući širenje sve ekstremnije pornografije, budući da redovna upotreba povećava prag stimulacije; sve veći fenomen sekstinga (razmjene seksualno izravnih poruka i slika) između mladih muškaraca i žena koji koriste društvene medije; i rast online nasilničkog ponašanja, što predstavlja pravi oblik moralnog i fizičkog napada na dostojanstvo drugih mladih ljudi. Ovome se može dodati sextortion; traženje maloljetnika za seksualne svrhe, o čemu se sada široko izvješćuje u vijestima; da ne govorim o teškim i užasnim zločinima trgovine ljudima na internetu, prostituciji, pa čak i snimanje i uživo gledanje silovanja i nasilja nad maloljetnicima u drugim dijelovima svijeta. Mreža ima svoju tamnu stranu ("tamnu mrežu"), gdje

zlo pronalazi nove, učinkovite i sveobuhvatne načine djelovanja i širenja. Širenje tiskane pornografije u prošlosti, bila je relativno mala pojava u usporedbi sa širenjem pornografije na internetu. To ste jasno naglasili, na temelju temeljitih istraživanja i dokumentacije, i zbog toga smo zahvalni.

Suočeni s tim činjenicama, prirodno smo uznemireni. Ali, nažalost, također ostajemo zbunjeni. Kao što vi dobro znate i podučavate nas, ono što je svojstveno mreži je upravo to što obuhvaća cijeli svijet; pokriva planet, lomi svaku barijeru, sve više prožima, dopire posvuda i do svake vrste korisnika, uključujući djecu, zbog mobilnih uređaja koji postaju sve manji i lakši za upotrebu. Kao rezultat toga, danas nitko u svijetu ili bilo koja nacionalna uprava nije sposobna pratiti i na odgovarajući način nadzirati opseg i rast tih pojava, vezanih međusobno, i

povezanih s drugim teškim problemima povezanim s mrežom, poput nedopuštenog krijumčarenja, gospodarskog i financijskog kriminala i međunarodnog terorizma. S obrazovnog stajališta, osjećamo se zbunjeno, jer je brzina njegova rasta ostavila starije generacije po strani, čineći iznimno teškim, ako ne i nemogućim, međugeneracijski dijalog i smiren prijenos pravila i mudrosti stečenih godinama života i iskustva.

Ali ne smijemo dozvoliti da nama ovlada strah, koji je uvijek loš savjetnik. Nedajmo se paralizirati osjećajem nemoći koji nas preplavljuje pred poteškoćama zadatka pred nama. Naprotiv, pozvani smo udružiti snage, shvaćajući da trebamo jedni druge kako bismo tražili i pronašli prave načine i pristupe potrebne za učinkovite odgovore. Moramo biti uvjereni da "možemo proširiti našu

viziju. Imamo slobodu potrebnu za ograničavanje i usmjeravanje tehnologije; možemo ju staviti u službu druge vrste napretka, koji je zdraviji, ljudskiji, društveniji, cjelovitiji"(Laudato Si ', 112).

Da bi takva mobilizacija bila učinkovita, potičem vas da se čvrsto usprotivite nekim potencijalno pogrešnim pristupima. Ograničit ću se na ukazivanje na tri od njih.

Prvi je, podcijeniti štetu učinjenu maloljetnicima ovim pojavama. Teškoće u suprotstavljanju njima mogu nas dovesti do iskušenja da kažemo: "Doista, situacija nije tako loša kao i sve to ..." Ali napredak neurobiologije, psihologije i psihijatrije doveo je do saznanja o dubokom utjecaju nasilnih i seksualnih slika na podložne umove djece, psihološkim problemima koji se pojavljuju dok odrastaju, ovisnih ponašanja i situacija, te stvarnog

ropstva koje proizlazi iz stalnog hranjenja provokativnim ili nasilnim slikama. Ovi problemi zasigurno će imati ozbiljan i dugotrajan učinak na današnju djecu.

Ovdje bih dodao opažanje. S pravom inzistiramo na težini tih problema za maloljetnike. Ali možemo, također, podcijeniti ili previdjeti koliko su to problemi i za odrasle. Utvrđivanje dobi maloljetnosti i punoljetnosti je važno za pravne sustave, ali je nedostatno za rješavanje drugih pitanja. Širenje sve ekstremnije pornografije i drugih nepriličnih uporaba mreže ne samo da uzrokuje poremećaje, ovisnosti i ozbiljnu štetu kod odraslih, već ima i stvaran utjecaj na način na koji gledamo ljubav i odnose među spolovima. Bilo bi to ozbiljno zavaravanje samih sebe, ako bismo mislili da bi društvo, u kojem je među odraslima rasprostranjeno, abnormalno konzumiranje internetskog seksa,

moglo biti sposobno učinkovito zaštititi maloljetnike.

Drugi pogrešan pristup, bio bi razmišljati da su automatska tehnička rješenja, filtri osmišljeni sve rafiniranijim algoritmima kako bi se identificiralo i blokiralo širenje zlonamjernih i štetnih slika, dovoljni za rješavanje tih problema. Sigurno je da su takve mjere neophodne. Svakako, tvrtke koje stavljaju na raspolaganje, milijunima ljudi, društvene medije, i sve snažniji, brži i sveobuhvatniji softver, trebaju uložiti u ovo područje pravičan dio svoje velike zarade. Međutim, postoji i hitna potreba, kao dio samog tehnološkog rasta, za sve one koji su uključeni, da priznaju i da se suoče sa etičkim pitanjima koje ovaj rast postavlja, u cijeloj svojoj širini i njegovim različitim posljedicama.

Ovdje dolazimo do toga da trebamo računati s trećim potencijalno

pogrešanim pristupom koji se sastoji od ideološke i mitske vizije mreže, kao carstva neograničene slobode. Sa svim pravom, vaše zasjedanje uključuje predstavnike zakonodavaca i agencija za provedbu zakona čiji je zadatak osigurati i zaštititi opće dobro i dobro pojedinih osoba. Internet je otvorio prostran novi forum za slobodno izražavanje i razmjenu ideja i informacija. Ovo je svakako korisno, ali, kao što smo vidjeli, on je također ponudio nova sredstva za uključivanje u opake, nedopuštene aktivnosti i u području s kojim se bavimo, za zlostavljanje maloljetnika i napad na njihovo dostojanstvo, za kvarenje njihovih umova i nasilja nad njihovim tijelima. Ovo nema nikakve veze s ostvarivanjem slobode; ovo ima veze sa zločinima protiv kojih se treba boriti s inteligencijom i odlučnošću, kroz širu suradnju između vlada i agencija za provedbu zakona na

globalnoj razini, isto kao što je i sama mreža sada globalna.

Razgovarali ste o svim tim pitanjima, i u "Deklaraciji" koju ste mi predstavili, istaknuli ste različite načine kako promicati konkretnu suradnju među svim zainteresiranim stranama koje rade da biste se borili s velikim izazovom obrane dostojanstva maloljetnika u digitalnom svijetu. Ja čvrsto i oduševljeno podupirem opredjeljenje koje ste zauzeli.

To uključuje podizanje svijesti o težini problema, donošenje odgovarajućeg zakonodavstva, nadgledanje razvoja tehnologije, identificiranje žrtava i procesuiranje osoba krivih za zločine. To uključuje pomoć maloljetnicima koji su bili pogođeni i omogućivanje njihove rehabilitacije, pomaganje odgojiteljima i obiteljima te pronalaženje kreativnih načina

osposobljavanja mladih ljudi u pravilnoj upotrebi interneta na zdrav način za sebe i za druge maloljetnike. To također uključuje gajenje veće osjetljivosti i pružanje moralne formacije, kao i nastavak znanstvenog istraživanja na svim područjima povezanim s ovim izazovom.

Vrlo prikladno, izrazili ste nadu da i vjerski vođe i zajednice vjernika mogu uzeti udjel u ovom zajedničkom naporu, oslanjajući se na njihovo iskustvo, njihov autoritet i sredstva za obrazovanje i za moralnu i duhovnu formaciju. U stvari, samo svjetlost i snaga koja dolazi od Boga mogu nam omogućiti da se suočimo s ovim novim izazovima. Što se tiče Katoličke crkve, uvjeravam vas u njezinu predanost i spremnost na pomoć. Kao što svi znamo, posljednjih godina Crkva je prišla priznanju vlastitih propusta u zaštiti djece: izuzetno teške činjenice su

izišle na svjetlo, za koje moramo prihvatiti našu odgovornost pred Bogom, ispred žrtava i pred javnim mnijenjem. Zbog tog razloga, kao rezultat tih bolnih iskustava i vještina stečenih u procesu obraćenja i pročišćenja, Crkva danas osjeća posebnu obvezu da radi ustrajno i s predviđanjem za zaštitu maloljetnika i njihova dostojanstva, ne samo unutar vlastitih redova nego u društvu kao cjelini i diljem svijeta. Ne pokušava to učiniti sama - jer to očigledno nije dovoljno - već nudeći svoju učinkovitu i spremnu suradnju svim onim pojedincima i skupinama u društvu koje su predane istom cilju. U tom smislu, Crkva se pridržava cilja, ukidanja "zlostavljanja, iskorištavanja, trgovine ljudima i svim oblicima nasilja i mučenja djece" kojega su odredili Ujedinjeni Narodi u 2030. Agendi za održivi razvoj (cilj 16.2).

U mnogim prilikama, i u mnogim različitim zemljama, gledam u oči djece, siromašne i bogate, zdrave i bolesne, radosne i u patnji. Vidjeti djecu koja nas gledaju u oči je iskustvo koje smo svi imali. To dotiče naša srca i zahtijeva da ispitamo naše savjesti. Što činimo kako bi se osiguralo da nam se ta djeca mogu nastaviti smiješiti, s jasnim očima i licima, ispunjenim povjerenjem i nadom? Što činimo kako bismo bili sigurni da im se ne ukrade ta svjetlost, kako bi se osiguralo da te oči ne budu zamračene i oštećene onim što će naći na internetu, koji će uskoro biti tako nedjeljiv i važan dio njihova svakodnevnog života?

Zato, radimo zajedno, tako da uvijek imamo pravo, hrabrost i radost kako bismo mogli gledati u oči djece našega svijeta. Hvala vam.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/dostojanstvo-djeteta-u-
digitalnom-svijetu/](https://opusdei.org/hr-hr/article/dostojanstvo-djeteta-u-digitalnom-svijetu/) (27.03.2025.)